

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs ezimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előzetes díja:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítónak egész évre 4 kor

fél évre 2 kor.

Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Gömör megye ipara.

Azért érdemes erről egy kissé beszélni, mert Gömör megyét leginkább mint iparos vármegyét szokták szeretni emlegetni, mikor általános jellemzésül valamely epithetont szükséges a közönséges elnevezés mellé csatolni. S az iparos elnevezés nem is épen alaptalan; mindazon temérdek czinű tulajdonságai között Gömör megyének, melyekről a világ egy kissé megismerte, mindenestire legelősebben, legjelentékenyebben tűnik ki ipara, mely hajdanta gazdagságának, ma megélhetésének talán legfontosabb tényezőjét képezi.

Kétség kívül öröndetes jelenség, hogy az utolsó két évtized folyama alatt megyénk ipara igen szembetűnő lendületet vett. A soknemű geológiai előny, a mezei és bányászati kultúra temérdek anyaga végre megmozdította itt is a tőkét és a vállalkozási szellemet, s egyre-másra keletkeztek a vállalatok, melyek különösen a vas, üveg és a fapár tekintetében Gömör megye ipari életében szinte korszakalkotóknak nevezhetők. Általában e három nevezetes iparág kultiválása haladása és hódítása tekintetében nem igen lehet panaszra okunk. A vasipar terén nem épen vagyunk ugyan tisztában vele, hogy a közvagyonosodásnak eléggé előnyére szolgál-e, hogy a megye összes óriási vaskincstára alig 2—3 nagyobb szabású vállalat üzemében nyer értékesülést, mert — talán tévedünk — de közgazdasági szempontból előnyösebbnek látnók, ha ez az iparág is nagyobb versenyre kelne lehetőleg egyenlő arányú vállalkozók kezeiben; mindamelllett az is bizonyos, hogy e szétosztás esetén az anyagkészlet kihasználása alig volna oly teljes mérvben remélhető, mint az ma, például a rima-muránsalgótarjáni vasmű-egyesület intézménye által az egész nagy világpiacra jelentékeny pozícióra emelte a gömör megyei vasfém-ipart.

E tekintetben tehát lehetnek a vélemények kicsiny részletekre nézve némileg eltérők, de okvetlen elismerendő az, hogy e téren az ipar a mai lehetőség utolsó magaslatán áll. Másként áll azonban a dolog több oly iparággal, melynek kultiválására eddigelé alig van gond fordítva, s melynek hosszadalmas elhanyagolása esetén az

iparvagyon állományában hova-tovább értékesíthetőségnek kell beállania. Ilyen például az agyag és bőripar. Az előbbi megyénk földrétegeinek ipari feldolgozásra alkalmas anyagaiban, az utóbbi jelentékeny marhatenyésztésünkben bírja természetesen és biztos alapjait. Agyagiparunk a közlekedésügy és a kereskedelem újjászületése és fellendülése által jóformán semmit sem haladt. Csaknem ugyanazon primitív eszközökkel, patriarhális megrögzöttségben, a félszázad előtti ósdi arányokban folyik az agyagipar kereskedelme, mint akkor, midőn a közvetítésnek a mai gőz és villany hatalmas alkotásai, s az értékesítésnek a mai fejlett kereskedelmi élet egyáltalán nem állott rendelkezésére. A bőriparról talán jobb nem is szólani; a kis városok kicsinyes kézművesei fölött egész megyénk területén egyetlen oly vállalatot ismerünk, mely a bőripar kultiválását a modern követelményeknek megfelelőleg igyekszik berendezni. Pedig — hogy a többiekéről ne is szóljunk — csak e két téren is mennyi nyers érték, mily temérdek jövedelmi forrás hever kihasználatlanul!

Mindenestire: a tőkék szabadabb mozgására volna legelősebb szükség; s e tekintetben a pénzintézetek alig fognak soláig a mozdulatlanság merev álláspontján megmaradni. De ezenkívül s ehhez is czélszerű volna, ha óvilágunk kissé elmaradt közszellemébe valami uton az újvilág szabad, nyílt, egészséges levegőjének valamely jótékony áramlatát volna lehetséges bebocsátani.

Itt van legelősebb is a chicagói világkiállítás. E monumentális vállalat fel fogja tárnai a világ előtt különösen az ipar, kereskedelem és művészet mindazon esodait, melyeket a legújabb kor lángelméi az emberi nem tökéletesbbitésére és örök büszkeségére megalkottak. Az óvilág minden kultur tényezőjének vállvetve kellene azon munkálnia, hogy a szellem és erő azon bámulatos kincstárához mi is elérközzünk valami alkalmas módon. Ha az óriás távolság nem engedi a teljes, általános közvetlenséget, legalább a lehetőség szerint meg kellene tenni mindent arra nézve, hogy annak tanulságai átplántáltassanak hazai közéletünkbe, hogy itt megéreltessenek és gyümölcsözővé tétessenek.

Legalkalmasabb volna, ha az iparkamarák

lépnének érintkezésbe nagyobb szabású kereskedelmi és ipari vállalatainkkal, s ezeket ösztönöznék arra, hogy tanulmányutra küldenének keblükkel néhány oly egyént, kinél a tanulmány komoly czél, melynek áldozatot hozniok nem volna hiábavaló igyekezet.

Amerika nyílt kikötőibe özönleni fognak az óvilág tudományszomjas emberlégjői; lehetetlen, hogy az ipar kincstára észre se vétessék egy nagy, egy hatalmas magyar vármegye által, melynek egyik ambíciója, hogy iparos megyének tartassék, s egyik életfeltétele, hogy csakugyan az is legyen és maradjon!

Jókai diszpolgári oklevele a helybeli Rakótyay-testvérek jönevű könyvkötő és diszmű készítő czégnél már teljesen elkészült, s néhány napon át a czég főterei üzletében közszemlére is ki volt téve. Az oklevél fehér disznóbőrbe van kötve, melyet kék-selyem betétek s csinos művi ezüstszőgecskék díszítenek. Első táblája közepén kék-selyem betéten ezüst nyomású felirat ragyog e szöveggel: „Jókai Mórnak írói működése 50-ik évfordulója alkalmából szabadalmas Rimaszombat város közönsége.” — A diszpolgári oklevél szövege, melyet Nagy Ferenc városi főjegyző avatott tollal gyönyörűen fogalmazott meg, szösz szerint következőleg hangzik:

„Mi szabadalmas Rimaszombat város polgármestere, tanácsa és képviselő-választmánya ezennel emlékeztül teszszük, adván tudtára s értésére mindeneknek, a kiket illet, hogy midőn mi városunk közjavát s némely magános ügyeket érdeklő tárgyak feletti tanácskozás és elintézés végett mai napon közgyűlést tartottunk, akkor tett indítvány folytán Jókai Mór kosorus írónkat, ki kora ifjúságától a nemzeti irodalom lelkes és fáradhatlan munkása, ki örök alkotásu műveivel hazánk tündöklő vezéresillagai között sorakozik, ki ihletett műszája által nemzetünk minden rendű és rangú lakosságát a rideg közönyből felébresztve, az ölta kedvesen oktató, nemesen szórakoztató, a hazaszeretet melegét ápoló és terjesztő, kifogyhatatlan szellemi kincsének gazdag tárháza közreboocsájtott gyümölcseiben mindannyiunkat részesít, ki lánglelke által hazánk szük határán túl emelkedve, a magyar nevet a művelt világ nagy népeinél is megismertette, azok elismerését kivívta: szeretetünk, tiszteletünk és hálnk jeléül írói működésének 50-ik évfordulója alkalmából lelkese-

mint kellene, ebben a szívemnek édes városban, melynek minden háza, minden fája átvette magát az élet többi benyomásain, s tisztán és vonzón élt szívemben. A nyargaló esztendőök semmit sem koptattak rajta.

Meglátom az akkori arczokat. Azaz hol vannak már azok? Csak itt az emlékezetemben. Valójában kiűn alusznak, mélyen esendesen a faragott kövek szomorú városában, a szép híres szombati temetőben, ahol a halálfejú lepkéktől úgy megborzongtunk gyermekkoromban. Jaj valami halottnak a lelke!

Ha most azok a lepkék mind kiszállanának . . . akik akkor élő emberek voltak itt . . . jártak-keltek, zsörtölődtek köztünk. A derék gömbölyű háziasszonyom, a híres főztű Dobos néni, még tán most is meglátszik rajtam a kosztja; a hatalmas Percz bácsi a szürszabó, aki pompás meséket tudott mondani. Ezekkel kóstoltam először bele az irodalomba. Talán ő tett engem íróvá, — és az egészen mindegy. A Helokon végre is csak egy hegy s épen olyan virtus nyikorgó talyigán érni fel odáig mint füveges hintóban. Nos a Percz meséi ugyan csak talyiga voltak.

De ha íróvá tett Percz bácsi, annál inkább lebeszélte erről a helyről Juhász bácsi:

„Nem lehet ezzel a névvel édes öcsém”, akkoriban Tündefi és Verényi-féle nevekkel volt benépesítve az irodalmi mező.

Micsoda változás harmincz év alatt! A kedves tanárainból csak kettő van, a kis házaeska, ahol laktam, eltűnt a nagy világegyeteméből. Ma jártam arra, kerestem. Fű terem ott s burján. A fűvek rámbámultak közömbösen, ismeretlenül, mintha mondanák: „Nem téged vártunk, de egy kis esőt.”

Ha a ház sincsen meg, hol lehet akkor a kis íróasztal, a mely az egyik szögletében állt, a melyeken én az első munkámat írtam, a melyekhez így szólottam sokszor:

T Á R C Z A.

Apologia.

(Reflexiók a „December” kritikáira.)

„És a mi legnagyobb hibája,
— Mondták szegény könyvem felett —
Hogy a fájdalmat effektálja,
S a kint, mit át nem érezett.”

— Lemondó *nemmel* kell felelnem:
Minden szavam, betűm — igaz.
Vérig típört sajtó szívemben
Nem nyíl, nem nyílhat több tavasz.
Ah! összes kínját a világnak
Faustként egyre érzem,
Reményeim mind ködre válnak,
Emészt Adámi gyötrelmem.
A „bizva-bizás” nem sajátom,
Undorral tölt el a világ.
Nyomor s csalódás a barátom.
Jélképem: a száraz faág.

„De hisz” oly vig, ha forgolódik?
Mosolylyal tölti el körét.?
Mért hát a bú? — igen fonódik
Tovább-tovább a vádbeszéd.
„Sokszor láttuk kacagni fennen,
Fájdalma így hát érthetetlen.
Inkább csak képzelet a kint.
Vig arca kételkedésre int.”

— Az a mosoly csak őszi rózsza,
A mely dúsan azért virít,
Hogy eltakarja mult időknék, —
Lelkemnek pusztá romjait.

— A mely derűbe vonja arczom,
Az a csalóka nevetés,
Csak délibáb s tűnő szívárvány,
Káprázat, fantóm, tettetés.
Mondom, — hisz’ mondtam már ezerszer —
Arcom derűje tettetett.
Fájdalmam árja, mint a tenger,
A testem, lelkem lázbeteg.
A földnek összes kinja-buját
Faustként egyre érzem,
Minden reményem ködre vált át,
Emészt Adámi gyötrelmem.
A sors haragja szüntelen ver,
Szívemre ilt a bus „December”,
Oh, hát csak ennek higgyetek,
Csak a szívemnek higgyetek!!

A „Gömör-Kishont”-nak írta: *Juhász László*

Mikszáth Kálmán felolvasása.

Rimaszombat, 1893. április 29.

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Mielőtt hozzáfognék a felolvasásomhoz, minthogy most semmit se szokás indokolás nélkül csinálni ami indokolatlan, még törvényjavaslatokat sem, becsánatot kell kérni, hogy ezzel az én hangommal felolvasni merek.

De hát mines-e rá mentségem? Az, hogy Magyarországon minden ember előszeretettel fog olyanhoz, a mihez nem ért. Nemzeti szokás ez már.

Epen az ebédnél mentegetőztem ma magántársaságban, hogy ha Vámbéri sánta lábbal lehetett nagy utazó, akkor már semmi sem lehetetlen.

S végre a legfőbb mentségem, hogy otthon érzem magamat, szinte családi körben, a hol többet merek,

déssel, egyértelműleg városunk diszpolgárává választjuk, őt azok közé írjuk, ígátjuk és számítjuk, egyszersmind a város jelenleg érvényben levő szabályrendeleteinek, avagy a jövőben létesíthető helyhatósági intézményeinek korlátain belül minden az ezen polgár joggal összekötött kedvezmények élvezetére feljogosítjuk. Miről ezen városi szokott pecsétünkkel ellátott polgári oklevelünket kiadtuk.

Kiállítottat szab. Rimaszombat város képviselő testületének 1893. év április hó 20-án 597. sz. a hozott határozata alapján. Szabó György polgármester, Nagy Ferenc főjegyző.

A díszes oklevél legközelebb el fog küldetni a jubiláló nagy költőnek.

Mikszáth Kálmán Rimaszombatban.

A fogadtatás.

A rimaszombati ág. evang. egyház hangversenyére meghívott Mikszáth Kálmán mult szombat — április 29-én — a déli vonattal érkezett Budapestről városunkba. A jeles humorista kísérői voltak: Szabó Endre az „Üstökös” szerkesztője és Fáy Gyula, kerületünk orsz. képviselője.

A várva-várt kedves vendég fogadtatására nagy-számu közönség vonult ki a pályavarrá, hogy üdvözölje a nagy író, ki 30 évi távollét után visszatért abba a fészekbe, mely „növelte könnyű szárnyait.” A peronon látta tudósítónk a többi között: Bornemisza István orsz. képviselőt, Kubinyi Aladár törvényszéki elnököt, Glaufl Pál, Fábry János, Institoris Endre, Szontagh Károly, Törköly József, Marton János, Kern Adolf, Csabay Pál, id. Badiny Gyula, Lőrinczy György, Dr. Kármán Aladár, Simko Endre, Pongrácz Pál stb. urakat s a főgymnasiumi ifjúság egy jelentékeny számu csoportját.

Hatalmas éljenzés zúgott fel a várakozók soraiban, mikor a Mikszáth Kálmán ismert alakja megjelent a kupa egyik ablakában. Majd a vonatról mosolyogva leszállt nagy író, ki Glaufl Pál ág. ev. lelkész üdvözölte rövid, de esinós és megleghangu beszédben, megköszönve neki az áldozatot, melyet egyházának hozott az által, hogy közönség fáradt. Az üdvözlésre Mikszáth szívélyes hangon felelt, „nem úgy jöttem — ugymond — mint idegen, hanem mint régi jó barát, s kérem is önöket, tisztelt uraim, hogy egészen úgy viselkedjenek irányomban, mint jó ismerőssel, jó baráttal szemben szokás.” Majd Fábry Jánossal, régi kedves tanárával, s jelenvált régi tanulóitársaival váltott baráti ölelést a költő, s azután az egész nagy csoport kocsikra szállott s impozans menetben kísérté be a vendégeket a szives házigazda Bornemisza László alispán lakására, hol pompás ebéd s hagyományos magyar vendégszeretet fogadta az érkezőket.

A délután folyamán a vendégek megtekintették a város különböző részeit. Mikszáth nem győzött eléggé eszalálkozni a változásokon, melyen Rimaszombat keresztül ment azóta, mióta ő a régi rozoga gymnasium falai közül kikerült, több helyt kedélyes reminiscenciák toltak a költő lelke elé, s láthatólag jól érezte magát a diákkori emlékek vegyes érzelmű hatásai alatt.

Hangverseny.

Esti nyolcz óra tájban a Rózsa nagyterme, mely ez alkalomra külsőleg is különös díszítést öltött magára, sziníg meglelt válogatott és előkelő közönséggel. — Ott láttuk Hámos László főispánt nevével, Bornemisza László alispánt, Kubinyi Aladár törvényszéki elnököt, Bornemisza István, Fáy Gyula és Putnokgy Móríc orsz. képviselőket, Netkovszky Adolf pénzügyigazgatót, Baksay István és Fábry Jánost, Mikszáth egykori kedves tanárait, többnyire családjaikkal együtt s közéletünknek számos vezérlő egyéniségét, továbbá az ünnepelelt költő tanulóitárait, arezunk a viszontlátás örömeinek látható jeleivel. Az első padokban foglaltak helyét Mikszáth s a kedves utitársul szegődött Szabó Endre.

Néhány perczel nyolcz óra után felvonult az emelvényre a rimaszombati dalárda Wagensommer János karmester vezetéke alatt, hogy előadja a műsor első pontjával felvett s Huber Károly által régi magyar dalmotívumokból mesterien componált „Őseink emléke” című nagy-szabásu karéneket, melynek egy költői hangulattól teljes bevezetése, a Percz Samu gyönyörű baritonja által interpretálva, mint a esatazajszzerűen felviharzó riadója dalár-

„Rugódj meg asztalkám s vigy el engem oda, a hova akarom.”

És a kis asztalka, mint a mesebeli sovány esikó a gazdáját, megrázkódott és elvitt a hova vágytam.

Sőt nemcsak elvitt, hanem harmincz esztendő múlva vissza is hozott arra a helyre ahonnan elindultam. Mert bizony annak a kis íróasztalomnak köszönhetem, hogy most megint itt lehetek.

Itt vagyok — s csak imitt-amott villan meg egy-egy ismerős arcz e teremben; egy-egy régi pajtás, de azoknak az arczát is, milyen furesára pingálta át azóta az idő, ez a szorgalmas, bolondos piktor. De hát hol vannak a többi pajtások? s hol vannak azok a szép szöke barna leányok, akiket az akkori nagy diákok nézegettek? Azaz, hogy itt vannak . . . ugyan olyanok, de még se azok!

Szemem előtt szétfolynak a képek. Száz meg száz emlék tódul fejembe — s szinte elfelejtem, hogy valképen e bevezetésben csak a hangomat akartam mentetgetni.

Méltóztassanak elhinni; már többször is mondtam, magam is jobb szerettem volna az Apponyi hangját hozni magammal kölesön erre az alkalomra, de mi maradt volna akkor az ellenzéknek?

Egyszerű kénytelenségéből tehát a magam hangjával olvasom fel a „Hány óra?” című rajzomat.

Hány óra?

Egy napon a képviselőház órája felől az a hir terjedt el, hogy rosszul jár; pedig fontos terminusaim voltak a nap hátralevő folyamára; hát elhatároztam, hogy valamí perfkét órához igazítom a magamét. E cézből megszólítottam a folyosón Tisza Kálmánt, aki beszélgetesbe volt merülve Busbachhal:

— Kegyelmes uram, hány óra?

Tisza szórakozottan felelte:

dánk összes tagjainak szabatos és kellően kiszinezett előadásában a közönség osztatlan tetszését nyerte meg. Dalárdánk e fellépése is óriási előhaladásról tesz tanubizonyságot, melynek elismerését a derék karmestert a közönség megérdemlelt tapsban részesíté.

Ezután Glós Aranka urhölgy lépett a zongorához, s néhány közkedveltségű magyar népdalt játszott cigány zenekar kíséretében az ő utólrhetetlen specialis virtuozitásával, melyről már más alkalommal is volt alkalmunk elismerőleg nyilatkozni. A játékahez fűzött reményeket teljesen bevaltotta s a kitünően disponált közönség még egy műsoron kívül eső számban is gyönyörködni óhajtván, ráadásul egy pár népdalt játszott még el szünni nem akaró taps kíséretében.

Csinosan hegedült Kres Gyula is a Kapy Gyula accompniozása mellett, Zsadanynak „Boka kesergője” című zseniális concert darabját adván elő.

Teljes elismerését fejezte ki közönségünk Bodor Arminné urnőnek, e magas zenei képzettségű zongoravirtuoznőnek, kit valahányszor hallunk, mindannyiszor megbámulunk s ugyanannyiszor meggyőződünk arról, hogy lelkében és finom ujjaiában egyenlő művészi képességek rejlenek, mert a mit érez és gondol — hangszerén ki is tudja fejezni; technikája jóval nagyobb annál a minőkhöz mi szokva vagyunk s nincs oly nehézség, melyet a legkényebben legyőzni ne tudna. Beethovennek G-dur concertjét és Padezevszkynek mennettóját adta elő elegantiával és művészi izléssel.

A tetszés hosszas nyilvánulásának lezajlása után az emelvényre lépett Lossonezy Antalné urnő, a drezdai esz. kir. dalszínház volt tagja, kit már megjelenésekor is élénk ovációban részesített a közönség. Massanet-nek egy románészzerű dalát, majd Gounodnak Juliette kerin-gőjét énekelte el a Kapy Gyula szabatos zongorakísérete mellett. Lossonezyrnő urnő kiváló művészi egyéniség s mint teljesen kiképzett énekművésznő, a műkedvelői niveau fölött áll, kinek művészetéről laikus tollunk csak a feltétlen elismerés hangján emlékezhet meg, konstatálván a hatást, melyet az erős fortébból alig hallható pianóba olvadó tiszta hangjával, gyönyörű trilláival stakkato futamaival, egyszóval az énekművészet minden rendelkezése alatt álló eszközével közönségünk előtt elért. E hatásnak tulajdonítható, hogy a tetszés nyilvánítása nem szűnt meg mindaddig, míg ráadásul még egy keringőt el nem énekel, ez utóbbit már Bodor Arminné urnő zongorakísérelte mellett, mely szintén viharos tapsban részesült.

Tíz percznyi szünet multán városunk rég várt illustris vendége Mikszáth Kálmán ült a felolvasó asztalhoz. Egyszerre siri esend állott be, hogy a máskülönbén gyenge hangorgánummal bíró jeles költő minden szava érthető legyen. És abból, a mit Mikszáth mondott bevezetéként annak a közönségnek, melynek soraiban ott láthatta tanárait és tanulóitárait, — és ott láthatta mindazokat, kik az ő zsenije iránt mély hódolattal viseltetnek, egyetlen szava sem hangzott el hatástalanul. Harmincz évi távollét után jött el körünkbe, hogy meglátogathassa azt a tanintézetet, melynek falai között nyerte az impulsust arra, hogy író legyen; hogy meglátogathassa azokat, kik őt az életben szárnyára boesáták, a jó barátokat, ismerősöket, a várost, a temetőt s mindazt, a mihez gyermekkori emlékei fűződnek. Harmincz év alatt mennyi változás! Tanárai közül már csak keitő van életben: Baksay István és Fábry János; tanulóitárai közül ötönhaton, a tudományok vedlett hajléka is teljesen megújódott, ugy, hogy alig ismerhetni rá, a házak is modern külsőt nyertek — csak a temető maradt a régi . . . A költő visszaemlékezésének mélabus szavai, melyeken itt-ott a humor derűje is átesillámlott, könnyet és mosolyt esalt a hallgatók szemébe. Elhallgattuk volna akár meddig a jeles vendég eszevegését de a terem, atmoszférája, mely a már egyszer torokbajban szenvedő költőre nem volt jó hatással, arra kényszeríté, hogy ez alkalomra készített hosszabb felolvasása helyett „Hány óra?” című rövid, de mesteri rajzát olvassa fel.

Hány óra? E kérdésre felelteti Mikszáth a t. Ház vezéralaljaít s a feleletekben kiapadhatatlan humorral, de azért élethíven karakterizálja azokat, kik a mai politikát csinálják.

Szünni nem akaró frenetikus taps jutalmazta a jeles költőt azon magas szellemi élvezeteért melyben részesített.

A műsor következő száma Dessewffy Árpád tilinkó játéka volt. A kis tökéletlen szerszám bűvös han-

— Egy bizonyos, és ez az, hogy dél elmúlt.

Hanem e szerint persze még se tudtam az órámát megigazítani

Szerencsére épen arra fut Hegedüs Sándor:

— Hány óra Sándorkám?!

— Mindjárt, mindjárt! — kiáltá szaladás közben és még most is szalad, ha azóta meg nem állott.

Megfordultam a sarkamon, a miniszteri szoba fűző lépdögélve. Utközben szemlen jön Wekerle Sándor.

— Kegyelmes uram, hány óra?

A miniszterelnök mosolyogva felelt:

— Hát már ezt is én mondjam meg?

Ezen a réven se tudtam meg tehát az időt, de hiszen ott ül egy szögletben László Mihály, majd megmondja az:

— Hány óra, Miska?

Miska barátunk gyanakodva nézett rám.

— Hm, — szölt ovatosan körültekintve. — Mért kérdezed épen én tőlem? Kérdezd meg Gajaritól.

Csakugyan ott közel mesélte legközelebbi vadász-kalandjait Gajári. (Mert a vadász-kalandokat Beksiestől sorba öröklék a „Nemzet” szerkesztőségében.)

— Ödönkem lelkem, hány óra?

Gajári, az örökké kedves és udvarias Gajári minden gondolkodás nélkül felelt:

— Mennyit paranesolsz?

Mire kielégítetlenül fordulok a mogorván föl s le sétálgató Tibádhoz, hogy hány óra.

— Tudja a fene!

No már látom, hogy itt semmire se megyek s megfogom a korridoron Apontyt.

— Ugyan mennyi idő lehet most?

Apponyi kiveszi az óráját s így szölt:

— Tekintettel arra, hogy tegnapelőtt 10 óra 20 perczkor igazítottam meg az órámát a politechnikum órájához, de már tegnap déli 11 órakor kilenez perc-

gokat rejt magában, melyeknek elővárazsolásában Dessewffy nagy mester. Magyar népdalokat játszott cigány kísérettel annyi bravourral, hogy a közönség óhajtasára az ismétlés elől sem térhetett ki.

Tekintettel arra, hogy közbejött gyász esetek folytán a műsor két száma elmaradt, mintegy kárpótlásul Vojnits Oszkár bácskai földbirtokos közönségünk élénk tetszésének kíséretében népdalokat játszott zongorán s a fényes sikernek tulajdonítható, hogy vállalkozását még egy Boka kesergő forma magyar ábránddal is meg kelle toldania.

Végül ismét Lossonezy Antalné urnő énekelte népdalokat igazi magyaros zamattal, melyet közönségünk felviharzó frenetikus tapsvihara jutalmazott.

A szereplő hölgyek mindenikét a figyelmes rendezőség gyönyörű kamelia esakrokkal tüntette ki.

A műestély programja fényes erkölcsi sikerrel végződött, mely elsősorban a szereplésre megnyert hölgyek és urak érdeme, kik közönségünk teljes elismerését vívták ki. De az elismerés koszoruja megilleti azokat is, kik az élvezetes est pompás műsorának összeállításán fáradoztak. A rendezőség élén Marton János állott, ki a legtapintatosabban gondoskodott arról, hogy minde- nek a legékesebb rendben történjenek. Ő volt a hadvezér, kinek működését támogatták: Draskóczy László bálbiz. elnök, Simkó Endre jegyző, Török Gyula, Törköly József, Glaufl Pál, különösen pedig Fábry János, Mikszáth egykori tanára, kinek az előkészítés munkájában rendkívüli érdemei vannak.

A táncmulatság.

A fényes sikerű hangverseny után a közönség bevonult a kaszinó termébe, hol terített asztalok várták a vendégeket. A vaesora ideje alatt a nagytermet csak-hamar kiszellőztették s fényes tánczteremmé alakították át.

Csakhamar bevonultak a tánczos párok, melyek aztán vígan lejttek a hajnali órákig fáradhatlanul, egy minden tekintetben élvezetesesen töltött est hangulatának behatása alatt.

A számos tagból álló rendezőség elismerésre méltó buzgalommal s ügyesen forgolódott a vendégek körül.

A díszes hölgykoszoruban együtt láttuk városunk és vidék szépségeinek és előkelőségének jelentékeny részét elegans, izléses tolettekben.

Ott voltak: gróf Almássy Arthurné, Bornemisza Lászlóné, Bornemisza Istvánné, Baksay Istvánné, Baksay Józsefné, Benyo Béláné, Cseh Istvánné, Fáy Istvánné, Glósz Arthurné, Guha Viktorné, Groó Vilmosné, Hámos Lászlóné, Hámos Zoltánné, Horváth Józsefné, Kubinyi Aladárné, Kern Adolfné, Kishonthy Józsefné, Dr. Löcherer Tamásné, Löfkovits Lipótné, Molnár Józsefné, Medveczky Sándorné, Putnokgy Mórné, Reisz Marikovsky Emma, Szakall Andrásné, Samarjai Jánosné, Süteó Istvánné, Szeredinszky Sándorné, Stech Kálmánné, Stolez Mártonné, Szentmiklóssy Kálmánné, Szabó Györgyné, Terhes Pálné, Tomesányi Lászlóné, Vajda Ferdinándné, dr. Veres Samuné, dr. Zehery Istvánné, stb. urnők; Baksay Gizi, Baksay Aranka, Farkas Matild, Fáy Lenke, Benyo Aranka és Margit, Guha Berta, Glósz Vilma és Aranka, Jaczkó Juliska, Jeskó Sári, Komjáthy Gizella, Madarász Panna, Stolez Biri, Rásky Erzsi, Váralyai Lenke, Vajda Ilona és Margit stb. stb. urhölgyek.

Banket.

A hangversenyt követő nap estéjén mintegy 70 tagból álló díszes és előkelő társaság gyűlt össze a kaszinó nagy termében terített asztalnál a Mikszáth Kálmán tiszteletére. A kiváló író volt tanárai, tanulóitárai, jó barátai és tisztelői voltak ezek, kik aztán kedélyesen mulattak a vendégekkel együtt a késő éjjeli órákig.

Az első tósztot Kubinyi Aladár törvényszéki elnök mondta, emelkedett szellemben emlékezve meg az iskolatársak ifjúkori barátságáról, Mikszáth Kálmán boldogságáért írttett poharat; hangsúlyozta, hogy a baráti érzelmek, melyeket iránta ifjúkoruk óta tápláltak, mit sem változtak, s a fészek azért olyan meleg annyi sok esztendő multán is, mert a baráti érzelmekből van fonva. A nagy tetszéssel fogadott tószot után Glaufl Pál ág. ev. lelkész az egyház nevében a hála érzetétől elteltlen lelkielteljes tósztban emelte poharát Mikszáthért, hazánk hírneves büszkeségeért s az ág. ev. egyház jöltevejeért.

Mikszáth szölt ezután nagy tetszés mellett. Egy nap alatt elfelejtette a 30 évet, összefolyt az — ugymond — egy álomként tűnik elő, s olyan neki, mintha mindig

differenzia mutatkozott, föltéve, hogy e differenzia permanens jellegű, jelenleg még nincs egészen egy óra; de miután e differenzia valószínűleg fokozatos, mert a differenziák fejlődésképesek, véleményem szerint, a konkrét esetet véve, ugyanazon eredmény jön ki, in ultima analysi, hogy még nincs egészen egy óra.

Ebből se lettem okos. Mégis csak jó lesz a magam pártbellijéhez fordulni. Ni, ahol döcög Körösi Sándor.

— Hány óra Sándor bácsi?

Öreg bátyánk elkeseredve dűnnyögi:

— Nekünk már azt se mondják meg!

Ott hagytam az elkeseredett szittyát s elötaláltam Jókait.

— Hány óra Móríc bácsi?

Jókai tréfás kedvében volt.

— Hát órad vagyok én neked? Járok, ütök, de nem mutatok.

S ezzel jól hátba ütött és tovább ment.

A föld is rengni látszott e pillanatban. Szilágyi Dezső jött fújva, lihegve.

— Kegyelmes uram, kérlek hány óra?

Rám nézett lesújtón és felförmedt:

— Miféle számár kérdés ez?

Igaza volt. Persze, hogy számár kérdés, most a reformok küszöbén.

Elsompolyogtam és a sok közömbös hideg alak közt csak az egyetlen egy Lukács Béla keresk, miniszter nézett rám nyájasan, ismerősen.

Végző kísérletül megszölitottam:

— Hány óra? kedves Bélám?

Gondolkodott, kihuzta óráját, rátekinített, majd hirtelen visszaesapta a födelet.

— Ha épen akarod — szölt habozva, — megkérdezhetem Wekerletől.

. . . Wekerle azonban már elment volt az ülésből.

együtt lett volna ezzel a társasággal. Örömmel, epedéssel jöttem ide köztetek — mondá, — de irigységgel megyek el, mert ti itt maradtok e kedves fészekben. Végül szép szavakkal éltette Rimaszombatot. Utána Fábray János főgymn. tanár nagy figyelemmel hallgatótt, kerekedett felköszöntőben Mikszáthot, mint a főgymnázium büszkeségét éltette. Majd Dr. Veres Samu emelkedett szellemű tőszóban a helyi sajtó nevében felköszönti az országos sajtó két jelenlevő kiváló bajnokát: Mikszáth Kálmán és Szabó Eendrét, kik, miközben a magyar kultúra monumentális épületét oly hatalmasan magasra felemelték, nem és lángszellemű munkájuk által maguk is nagyokká nőttek. Felköszöntőjében szónoki hűvel és nagy tetszés mellett fejtegette Mikszáthnak az irodalom terén szerzett érdemeit.

Mikszáth a sajtónál is nagyobb hatalmat; a nép akaratát dicsőíti, Csabai Pál balogi ref. lelkész ékes szavakkal emlékezett meg Kubinyi Aladárról s őt éltette. Institútorisz Endre Fáty Gyula képviselőt, Fáty Gyula pedig jó barátait: a jelenvolakat köszöntötte fel.

Nagy figyelemmel hallgatták ezután a Szabó Endre szellemes tőszóját, ki első sorban Fábray és Baksay tanárokat — kik Mikszáthot írni tanították, azután Rimaszombatot városi lelkes közönségét, mely a jeles író olvasni tanította: éltette. — Baksay István a föle megszokott ékesszólással, ifjúi szíve egész melegevel köszöntötte fel Mikszáthot, egykori kedves tanítványát s érzelmes felköszöntőjében kegyeltesen emlékezett meg egyik elhunyt kedves tanítványáról Török Kálmánról is. A kedves és szellemes toasz láthatólag mély hatást tett az ünnepi társaságra. Majd Lőrinczy György szellemes ötletekben bővelkedő tőszója igen nagy tetszést keltett, éltette Mikszáthot, a bohémek egyik vajdáját, s kéri, hogy máskor is jöjjön el körünkbe, hol Palócz Kálmán olyan szépen muzsikál a „legnagyobb Palócz Kálmának.” — Ezután Mikszáth és Fáty Gyula egy-egy tőszóban egymást köszöntötték fel. Glaufl Pál derék polgármesterünkre Szabó Györgyre emelte poharát, utóbbi pedig a koncerten szerepelt derék közreműködőket éltette. Végül Bornemisza László alispán sikerült szónoki hűvel előadott felköszöntőjében éltette a helyi sajtó jelenlevő képviselőit, kiknek nevében viszont Lőrinczy György szép tőszóban éltette Bornemisza Lászlót, Gömörmegye érdemes és derék alispánját.

A tőszok elhangzása után éjjeltájban oszladozni kezdett a társaság, s Mikszáth hétfőn reggel Szabó Endre társaságában Budapestre utazott.

Hírek és vegyesek.

A Kossuth asztal-társaság gyűlése. A múlt év szeptember 19-én alakult Kossuth asztal-társaság tagjai vasárnap este látogatott gyűlést tartottak, melyen a társaság rendez és külső tagjai közül jelen voltak: Lengyel Sámuel, Malik Vilmos, Pécze Samu, Simkó Nándor, Szentmiklósy Gyula, Kostyál Gyula, Székely Gyula, Kishonhy József, Zsigárdi Lajos, Bruckner Ferencz, Dr. Veres Samu, Lőrinczy György, Schulhof Pál, Gellén Endre, Eperjessy József, Gazda Pál, Gaál Gusztáv. A közgyűlés elnöke Lengyel Samu lendületes szavakkal legnagyobb hazánkiat Kossuth Lajost éltette a gyűlést megnyitotta. Azután Malik Vilmos vázolta a társaság alakulásának célját, az időközben megállapított alapszabályokat a közgyűlés elé terjesztette. Ez alapszabályok főelve az, hogy az asztal-társaság tagjai körében kizárólag a magyar szellem uralkodjék még a nyelv használatában is; e célból önkéntes megadóztatás és büntetés folytán tőkét gyűjt a végből, hogy a begyűlt összeg magyar közművelődési érdekek előmozdítására fordíttassék, nevezetesen: a főgymnázium, polgári leány, s a községi és róm. kath. elemi iskola idegen ajku tanulóit, kik a magyar nyelvben legnagyobb előhaladást tanúsítottak jutalomban részesíttessenek. Ez elvnek megfelelőleg határozott az alkalommal is az asztal-társaság, s a begyűlt összegből ezonnal szétosztatik 100 (egyszáz) korona, és pedig: a főgymnázium 4 tanulója a magyar nyelvben, irodalomban és történelemben tanúsított előmenetelért 10—10 korona, a többi három tanítványt 4—4 tanulója egyenként 20—20 korona (tanulónként 5 korona díjjal) jutalomban részesíttessenek. Malik Vilmos ez indítványt egyhangúlag elfogadtatik. A társaság permanens marad legalább addig, míg az „örög” él, s minden év szeptember 19-én nagy hazánkiának születése napján családi ünnepélyt rendez. Az eddig begyűlt pénzekből 100 korona törzsvagyonként tőkésítetik előrelátásból, hogy az esetleg Kossuthnak emelendő érez-szobor felállításához annak idején a társaság minél tekintélyesebb összeggel járulhasson.

Előléptetés. Chumforti Rosenauer József tüzér alezredest, a rimaszombati társadalom egyik közkedveltségnek örvendő, rokonszenves alakját, ő Felső m. hó 29-én tüzérezredessé léptette elő. A kellemes hírt városszerte örömmel fogadták, s nagyszámú tisztelői siettek az új ezredesnek gratulálni. Midőn a hírt örömmel regisztráljuk, üdvözlünk a derék katonát a jól megérdemelt kitüntetés alkalmából s őszintén kívánjuk, hogy tovább is ilyen ifjú, üde erőben találják a bizton várható legmagasabb kitüntetésnek. A tüzérszektikar az előléptetés alkalmából m. hó 29-ikén szükebb körűt ünnepélyt is rendezett kerti helyiségében a kifizető ezredes tiszteletére, melyen a tisztisáron kívül jelen voltak nehányan a polgári előkelőségek közül is. A tágas lugásban, mely az ezredes zöld girlandokból egészen összeállított monogrammjával, zászlókkal és draperiakkal volt díszítve, kedélyes oszonna mellett jól mulatozott a fényes társaság, s Szabó György polgármester rövid tőszójában annak az őszinte általános jókívánságnak adott kifejezést, hogy az ezredes minél hosszabb ideig maradjon körünkben.

Magyar urnó halála Bécsben. Özv. Kéthely Ferencz né urnó — Hevessy Bertalanak, megyénk kitűnő fiának anyósa — hunyt el múlt hó 23-án Bécsben, hol évek hosszú során át tartózkodott. A köztiszteletben élt derék urnó halála megyénk több előkelő családját fájdalommal érinti, s a széleskörű gyászolókkal mi is őszinte részvétellel álljuk meg az idegenben perló magyar nő sírját, s mondjuk bucsuzóló sírhalmára felé: nyugodjék eszen deszen, messze az édes honi földtől is! A család a következő gyászjelentést adta ki: „Hevessy Kéthely Ida, — fia Ernusz József, — férje Hevessy Bertalan és leányok Mara, — Veszter Kéthely Vilma, — fia Pilaszanovits Antal és Tivadar, — férje Veszter Imre, — fiaskájuk Imruska, — továbbá egyetlen fivére Tolnay Károly szo-

morodott szívevel jelentik a felejtethetlen jó édes anya, — nagyanya és anyósának, illetve nővérenek özv. Kéthely Kéthely Ferencz né születe Csömötei Tolnay Idának, 68-ik évében, hosszas, kínos szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után 1893. ápril 23-án történt gyászos elhunytát. — A megboldogult hült tetemét folyó hó 25-én délután 5 órakor fognak beszenteltetni és a Bécs melletti Baumgärtneri sírkertben örök nyugalomba helyeztetni. — Az egésztest szent mise áldozat folyó hó 26-án délelőtt 10 órakor fog a bécs-fünfausi templomban az urnak bemutatatni. — Áldás és béke poraira! — Bécs, 1893. ápril 23-án.

Nyugalomba vonu t altábornagy. Kubinyi János es. és kir. altábornagy — mint a hivatalos lap május 1-én megjelent száma közli — saját kérelmére nyugdíjaztatott. Nem tudjuk, mi indította a vitéz altábornagyot az elhatározásra, hogy diesteljes és fényes katonai állást a polgári élet esendes nyugalomával ohajtja felcsereálni, de ha netalán szülőmegyéje Gömör kebelén akarná a jól megérdemelt nyugalomot élvezni, úgy meg vagyunk róla győződve, hogy egész társadalmunk szívesen üdvözli a vitéz katonát egy őszinte „isten hozta”-val.

Malik Vilmos m. kir. adótárnok, a helybeli társaságok közbeesülésben álló tagja, f. hó 1-én két hónapi szabadságidőre Miskolcra utazott.

Májusi csilaghullás. A rendes tavaszi katonai előléptetések alkalmával megyénk szülőttei közül Somoskeőy Arzén a honvédségnél I. oszt. százados, Moravcsik Cyrill pedig a közös hadseregbeli tüzérségnél II. oszt. százados léptetett elő. — A Szabadka pusztai m. kir. mentelep derék gyógykovácsát Kundt Minálytő Felsője a királyi állatorvossá nevezte ki, s szolgálatára továbbra is P. Szabadkán marad.

Halálozások. Stelkovich Károly hangonyi földbírtokos, volt 1848/49-iki honvédhadnagy és Schmidt Agoston, a rima-murány-salgó-tarjani vasmű-egyesület nyugalm. főerőse Nyústyán múlt hó 29-én meghalt. Mindkét férfi derék, jellemes, köztiszteletet érdemlő magyar ember volt, s a haláluk fölött érzett mély gyászban a családdal egész közönségünk őszinte részvétellel osztozik — Legyen áldott emlékek!

Előléptetés. Az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról szóló törvény alapján a helybeli pénzügyi tisztviselők derék, munkás gárdájából: Szolcsányi Gyula fogalmazó segédtitkárra, Chrenkő Árpád és Pollyák Pál számtisztok számlenőrökké és Runyai József adótitst adóhivatali segédde nevezettek ki.

Búcsú. Mindazon barátainknak és ismerőseimnek, kiktől személyesen búcsút nem vehettem, ez uton mondok szívélyes istenhözadót, kérve őket, tartsanak meg engem és családomat továbbra is eddig tapasztalt jóindulatukban és jóemlékükben. — Rimaszombot, 1893. május 2. Szabó Jakab, államvasuti mérnök.

Katonai hírek. Dr. Max Ignác es. és kir. ezredorvos, ki két hónapra a máramrosi sorozóbizottságba volt kirendelve, ma visszatért városunkba, s átvette a helybeli tüzérfőosztálynál az orvosi teendők ellátását. — A tüzérfőosztályok közül épenygy mint tavaly, ez idén is beosztatott egynehány a helybeli tüzérfőosztályhoz. A deli legények május 1-én katonai pontossággal berukoltak, s bizonyára épen olyan kedvelt tagjai lesznek a társaságoknak, mint a tavalyiak, kik valóban kellemes emlékeket hagytak hátra maguk után.

Kedvező fordulat. Lapunk legutóbbi számában kifejeztünk azt, hogy nagy arányokban megindult mozgalomnak, mely a hazai tanítóság jogos érdekeinek megvédését ezzel kapcsolatban a népoktatásügy fokozatos fejlesztését tüzte ki ezéln. Gróf Csáky, a ki még a legutóbb megtartott szabadlupárti értekezleten tárazját kötötte a 300 fritos minimumhoz, az új viszonyokból keletkezett kényszerhelyzet nyomásának engedve, kilátásba helyezett két módosítvánnyal jelentette be a képviselőháznak azt a kedvezményt, melyben a hazai tanítóságot, számolva az ország jelenlegi finansziális képességével, hajlandó részesíteni. — Az egyik módosítvány szerint kötelező minimumnak megmaradna a 300 frt oly hozzáadással, hogy az illető iskolafenntartók kívánságára a tanítóit fizetések évről-évre fokozatosan állami segéllyel 400 frtig felemelhetők lennének. Ezen módosítvány azonban a tanügy előbbrevitelére hitünk szerint nagyon is csekély befolyással leend, mivel az egyházközlőkérdések által felkeltett vallási féltékenység mellett alig bízható, hogy az állam segélyezését az iskolafenntartók hitközségek tömege sen kérnék. — Annál fontosabb a második indítvány, melynek értelmében az évtőlös korpótléket minden tanító, fizetésére való tekintet nélkül, élvezi a 300 frt minimum után megállapított 10 százalékos fizetés-emelés mellett. — Ezen utóbbi módosítványért — tekintve annak valóban üdvös hatását — megérdemli a miniszter a hazai tanítóság osztatlan elismerését s halás köszönetét.

Egy derék pap haláláról vesznük szomorú értesítést: Klenócz hazafias érzelmű agg lelképáztora: Reguly Pál, f. hó 1-én hirtelen elhunyt. A boldogult egész életén át a vallás és erkölcs szelidlelkű hirdetője volt; zajtalan, esendes, de annál üdvösebb munkával végezve nemcsak feladatát, melyre állásánál és békés hajlamainál fogva egyaránt hivatva volt, sohasem felejtkezve meg róla, hogy — sokszor nehéz körülmények között is — mindig eleget tegyen magyar hazafiúi kötelességeinek. Az ág. ev. egyház egy tudományosan képzett, művelt lelkű papját, a magyar nemzet egy buzgó, hű fiát gyászolja az elhunytban; legyen áldott emléke! — Haláláról a klenóczy ág. ev. egyház a következő gyászjelentést adta ki: „A klenóczy ág. ev. evang. egyház a vesztőseg. fájdalommal megilletődve jelenti lelkészének, magyrtiszteletű Reguly Pál urnak, közhasznú élete 73-ik s itteni lelkészkedésének 31-ik évében, Klenócon, 1893. évi május hó 1-én, délután 6 órakor szívvelhűdés következtében történt gyászos elhunytát. — A boldogult pomaradványai szerdán, folyó hó 3-án délután 3 órakor a templomban megtartandó temetési szertartás után kísértetnek a helybeli sírkertbe örök nyugalomra. — A hű és buzgó szolgát nyugtassa az Ur kegyelme s legyen áldott emléke. Klenócz, 1893. évi május hó 1-én. Az ág. h. ev. egyház.

Fürdő-megnyitás. A várgedei gyógyfürdőt — mint a lapunk mai számában közölt hírdetés is tudatja — f. hó 7-én vasárnap fogja megnyitni Klein Sámuel, a fürdő régi, derék bérleje. A kitűnő gyógyhatású fürdőt annál inkább szívesen ajánljuk közönségünk figyelmébe és pártfogásába, mert az előzékeny bérlelő mindent elkövet arra

néve, hogy minden jogos igényt kielégíthessen, s a körültekintő, derék bérlelő szíves előzékenységéről közönségünk különben is jól ismeri.

Uj fényírda. A fényképészet terén a szemmel látható rohamos haladás mindenfelé rokonszenves fogadtatásra talál. A kissébb fényképek nagytáza; az életnagyságu képek mindinkább tért hódítanak, s a szobák legfőbb díszét képezik. Ilyen életnagyságu képek, melyek élethűség, kidolgozás, kiállítás tekintetében a leghivatottabb szakértők kritikája szerint is valódi virtuozitással készíthetők, láthatók voltak legutóbb a kirakatokban Andrassy László helybeli jönevű fényképésznünk remekét képezik, s méltán foglalnak helyet a többi ügyesen kidolgozott s teljes szakértelemmel s jó ízléssel kiállított képek mellett. Ennek kapcsán megemlíjük, hogy saját házában Andrassy László most egy nagyobb szabású modern felvételi helyiséget épít, mely a nekünk bemutatott tervezet szerint — nagyvárosokban is ritkítani fogja párját. Felhívjuk olvasóink figyelmét e helyen is a szebbnél-szebb képek megtekintésére, melyek közül kiválnak a színezettek is.

Öngyilkossági kísérlet. Koós Béla a helybeli főgymn. VII-ik osztályának egyik tehetséges és törekvő tanulója múlt hó 26-ikán revolverrel akart véget vetni életének. Hír szerint conditiót — miután órák adásából élt — ideiglenesen beszüntették, mert diphteritisben szenvedő beteg volt a háznál, s a szerencsétlen fiatal ember abban a hiszében, hogy végleg elveszti azt, s nem lesz miből élnie, fegyvert fogott maga ellen s két golyót röpített a fejébe. A lövegek azonban — úgy látszik — nem sértettek nemesebb részeket, mert a fiatal ember, kit a helyi orvosi közönségben ápolnak, egészen jól érzi magát s minden valószínűség szerint életben marad.

Iskolaszékek figyelmébe. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az iskolába járó tankötelesek után hozzájárulás címén évenként fizetendő 15 kr. beszedése tárgyában múlt hó 37,290 szám alatt kiadott körrendelet 3-ik pontjának második bekezdésében foglalt intézkedésre nézve következőleg határozott: A szóban forgó 15 kros járuléka beiratkozott tankötelesek után mindazon esetben szedendő, midőn a tanító az orsz. tanító nyugdíjintézet felvett tagja. Ha valamely iskolának tanítói közül egyesek bármely oknál fogva az orsz. tanító nyugdíjintézetnek nem tagjai, az általuk tanított növendékek után 15 kros nyugdíjintézet járuléka az alap javára nem szedendő. Szabadságában áll azonban az illető iskola fenntartónak az egyenjóság és egyöntetű eljárás végett az összes beiratkozott tankötelesektől a 15 krt beszedni s a nem nyugdíjintézeti tag által tanított növendékek után befolyt összeget isk. lapénztár javára értékesíteni.

Nyilvános köszönet. A simoni-i ref. egyház orgona alapjához újabb: Bék Ivánné 3 frt, Menyhart Sándor 1 frt, Császár László 1 frt, Sárközy Gyula 10 frt, Darvas Pál 1 frt adományoztak. Szíves köszönetét fejezi ki a „simoni olv. egylet”.

Utadó mentesség. A törvényhatósági utadónak kötelező és általános kiterjesztése az állami hivatalnokok, törvényhatósági tisztviselők, továbbá a néptanítók és körjegyzőkre valóban oly sérelmes pontja az 1890-ik évben utadó szabályozása tárgyában alkotott törvény-cikknek, mely méltán keltette fel a manapság oly nagy arányokat öltő jogos felháborodás érzetét. Ugy hisszük, hogy ezen elkeseredett hangulat, melynek zsbabasztó hatását még az egyes miniszteriumoknál alkalmazott magasabb állású hivatalnokok is kénytelenek voltak átérzeni, birta rá a kereskedelemügyi minisztert a sérelmes szakasz módosítására. Múlt évi okt. 20-án 58,753 sz a kibocsátott keresk. miniszteri körrendelet értelmében ugyanis törvényhatósági utadó a fent említett tisztviselők illetményei után ki nem vehető. Sőt miután több törvényhatóság részéről tett előterjesztésben fölvetett az a kérdés, hogy ezen utadó-mentesség a multa az 1891—1892. évekre kivetett utadóra vonatkozólag is alkalmazandó-e, vagy pedig az adómentesség csak az 1893-ik évtől kezdve érvényesítő-e? Ennek folytán a kereskedelmi miniszter a miniszterelnökkel egyetértőleg elrendelte, hogy a tényleges szolgálatban álló — és nyugdíjazott állami és közigazgatási tisztviselők, valamint a néptanítók és körjegyzők, továbbá a törvényhatósági joggal felruházott városokban állandóan lakó lelkészek terhére az 1891—92. évekre előrt utadó leirandó, s az általuk már befizetett utadó összegek részükre visszafizetendők, ha erre vonatkozó kérelmeiket írásbelileg az illetékes hatóságokhoz benyújtják.

A boszu műve. Malatinszki Márton pacsai lakos, hogy Harkovszki István iránt táplált boszuszonját kielégíthesse, f. hó 16-án nevezett szóváltás közben mellbe szúrta Harkovszky aligha lesz jobban, mert az orvosi látlelet tanúsága szerint tüdeje is át van szurva. A tettes, iszonyu művének elkövetése után az erdőbe keresett menedéket.

Körrendelet. A magy. kir. belügyminiszter — tekintettel arra, hogy a cholera Oroszországban még mindig nem szűnt meg, s így nálunk is megújulhat, — kitörésének megakadályozása, terjedésének mentül szükebb határok közé szorítása, általán az ország közegészségügyének javítása végett 5856. számmal valamennyi törvényhatóságnak egy felette üdvös körrendeletet küldött, mely egyebek között azt is elrendeli, hogy már most szólittassanak fel a magán orvosok, hogy ki hajlandó közülök 8 frt napidíj (szigorlóknak és sebészeknek 6 frt.) az oda és visszautazás költségeinek megtérítése, a fuvar kiszolgáltatása és az 1876. XIV. t. cz. 87. §-ban a netalán hátramaradó családjának részére biztosított kedvezmény mellett szükség esetén járva orvososi állást vállalni? Rimaszombat városa az intézkedéseket e fontos ügyben m. hó 11-én tartott tanácsülésében dícséretes buzgósággal tettem meg, de azért csak maradjon el a fekete asszony, mert még esuffá tenné a szorgos intézkedéseket!

Uj számlabélyegző-gép felállítás. A miskolci kereskedelmi és iparkamara figyelmezteti az érdekelteket, miszerint a központi bélyegjelző hivatalban egy második számlabélyegző-gép állíttatván fel, vidéki megkeresések most már gyorsan eszközölhetők. — Azok, kik a bélyegjelző-kereskedésük megkönnyítése céljából számlaürlapokat 1 és 5 krajczáros bélyegnyomással ellátni óhajtják azokat a bélyegzési összeggel együtt a központi bélyegjelző hivatalhoz küldjék be, melyben a bélyegmentes nyilatkozattal küldendő be, melyben az ürlapok darabszáma, s a reaknyomandó bélyeg kitüntető és ezek értéke készpénzben beküldendő.

Pályázat ösztöndíjra. A kereskedelmi m. királyi miniszter ur a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank felszázados jubileuma alkalmából hazai kereskedelmi, ipar és mezőgazdasági célokra tett alapítványának folyó évre esedékes 900 frtos utazási ösztöndíjra pályázatot hirdet. Ez ösztöndíjra pályázhatnak oly ifjak, kik valamilyen hazai kereskedelmi akadémiát (nem középkereskedelmi iskolát) kiváló sikerrel végeztek. A folyamódványok a miniszteriumhoz ezimzendők ugyan, de a rendes lakhelyre nézve illetékes (Borsod-, Gömör- és Hevesmegyei, illetőleg tehát a miskolci) kereskedelmi és iparkamarához f. évi május 31-ig nyújtandók be. Tanulmányozás tárgyául azon kérdés tűzött ki, hogy mily módon, eszközök, s mely alapon szervezett kereskedelmi összeköttetés révén lehetne a magyar háziipar termékeinek az európai continens nyugati országaiban, Angliában és Amerikában állandó piactot teremteni, biztosítani. E célból az ösztöndíjnak, különösen Német, Franciaország, Hollandia és Angolország e tekintetben mérvadó kereskedelmi központjait kell meglátogatni s a kérdést ezen helyeken tanulmányozni. Oly pályázó, ki alapos iskolai képzettség mellett e kérdés tekintetében már elméleti vagy gyakorlati tanulmányokra hivatkozhatik, illetve ilyet mutathat ki, nemkülömben kellő nyelvismerettel bir, előnyben fog részesítettü. A tanulmányut tartama hat hó s bevégeztével jelentés teendő.

Apróságok a gazdaság és kertészet köréből.

A kasza és sarló élesítésének új és könnyű módja. Sok idővesztés és pepecseléssel jár széna kaszálás és aratáskor a kasza és sarló kiélesítése. Franciaországban már régebben feltalálták a módját, hogy miként lehet e munkát rövid idő alatt végrehajtani. Nevezetesen úgy járnak el, hogy a kaszát vagy sarlót használat előtt félórával, fél perczent vilsavval vegyített vízbe teszik, azután pedig puha fénkövel végig fenik, hogy az élességet az egész felületen egyenletessé tegyék. Nem árt a kaszának, ha hosszabb ideig hagyjuk is benne a vilsavas vízben, ha aztán azt jó szárazra letörölgetjük.

A szű fereg kipusztítása. E célra igen jó a terpentín-olaj, mit úgy használunk fel, hogy a szűragott helyre terpentín-olajba mártott gyapotot vagy szivaesot nyomogatunk, azután pedig az olajat szétörögöljük ronggyal, minek az lesz a következése, hogy a férgek egymásután előjönnek odükből.

Új patkányirtó-szer. Cloez a patkányok kipusztítása céljára hataatósan ajánlja a kénszénnyel. A használati utasítás ez volna: Venni kell egy méter hosszú és 20 millimeter átmérőjű gummi esövet, melynek mindkét vége nyílt legyen, az alsó nyílás közelében vágunk kell néhány lyukat oly célból, hogy a folyadék azokon lefolyhasson. Ezt a esövet aztán bedugjuk a meddig csak lehet a patkány lyukba, előbb azonban a többi patkány lyukat téglával zárjuk le, azután pedig a eső felső nyílásán egy kis töltés segítségével 50 gramm kénszénnyel boesátunk le. Néhány percz múlva kivesszük a gummi vagy önesövet s a patkánylyukat betömjük földdel. Ezt ismétjük aztán minden patkánylyukkal.

Baromfiak étetése vilsavas mészszel. Büchler J. Ágoston híres baromfiénevező a baromfiak táplálása céljára nagyon ajánlja a vilsavas meszet. 15 szárnysára 5—7 grammot használ fel naponként úgy, hogy ezt a hig tápanyag közé vegyítik. A vilsav elősegíti a tyúkok növekedését, tollazatuk szép fényt kap és a baromfiak egészségesekek. Büchler kísérletet tett 12 csirkével 10 drb csirke táplálékához naponta 5 gramm vilsavas meszet adott, kettő pedig e nélkül kapta a maga táplálékát; az eredmény az lett, hogy ez utóbbiak a fejlődésben nagyon hátramaradtak.

Kókuszdió liszt mint tápszer lovak számára. A francia hadügyi miniszterium a mult esztendőben kísérletet tetetett a takarmányozást illetőleg. Kísérleti célra 10 lovat vettek fel a 7-ik huszárezredből s ezek közül ötnek a rendes zabadagot szolgáltatták ki. Ötnek ellenben megkevesbitették a zabadagját s azt megfelelő mennyiségű kókuszdió liszttel pótolták. A 14 héti tartó próba-idő első felében mindennap 13—14 kilométernyi utat, a másik felében pedig ugyanennyi idő alatt 27—28 kilométernyi utat kellett megtenniök. A lovak átlagos sulya a közönségesen abrakolt lovaknál jan. 12-én volt 452 kgr., a kókuszdió liszttel tartottaké pedig 436 kgr., jan. 31-én 450 4, emezeké 443 4 kgr., február 12-én amazoké 446, ezeké 440 4 kgr. A közönségesen abrakoltak tehát 14 hét alatt 6 kgrammot, a kókuszdió liszttel tartottak pedig csak 3 4 kgrammot fogytak. Tekintve a kókuszdió liszt olesóságát, eltekintve fajértékétől, kiszámították, hogy annak használatba vétele mellett minden egyes katonalónál 20 frtot fognak meggazdálkodni. Az eredmény nem határozó a katonalovakra, mert az nem lett kipróbálva, hogy ez a művelet a tartós sebes menétnél mennyiben módosul. Igáslovaknak azonban ez a zabpótlék nagyon ajánlatos.

Németből: *Ruszkay Gyula.*

Hivatalos közlemények.

Pályázati hirdetés.

349. sz. — A vezetésem alatti kir. törvényszéknél füresedésbe jött III. oszt. hivatalozgái állásra — melyvel 250 frt fizetés, 60 frt lakpénz és ruhapénz jár — az 1873. II. t. cz. figyelembe tartással, ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom mindazokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket, ezen hirdetésnek a „Budapesti Közlöny“ hivatalos lapban közzétételétől számított 4 hét alatt hozzám annál bizonyosabban nyujtsák be, mert a később beérkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Rimaszombat, 1893. május 1-én.

Kubinyi Aladár, kir. tszéki elnök.

Felölös szerkesztő: Dr. KARMÁN ZOLTÁN.

Főmunkatárs. S. SZABÓ JÓZSEF.

Borbély-üzlet megnyitás.

Van szerenésém úgy a helybeli mint a vidéki közönségnek szives tudomására juttatni, miszerint több éven át az ország fő- és székvárosában özpontosított tapasztalataim után, szülővárosomba hazatérve, a **Jászosi utca 11. szám** (Simonka-féle házban) egy a mai kor igényeinek minden tekintet en megfelelően berendezett

borbély- és fodrász-üzletet

nyitottam.

Holott is minden e szakba vágó munkák a legpontosabb kiszolgálattal mellett teljesítettek.

Midőn ezt a nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, kérem egyszersmint becses pártfogásukat. Teljes tisztelettel

Rimaszombat, 1893. május 2.

Kovács Ferencz,
borbély és fodrász.

Árverési hirdetés.

1610. szám. — Szab. Rimaszombat város tulajdonát tevő, Fő-téren a királyi **pénzügyigazgatósági bérház** földszintjén fekvő jobb és baloldali bolt, lak- és mellékhelyiségeknek **f. évi november hó 1-től** számított további **hat-hat évre való bérbeadása**, az annak alapjául megállapított megtekintés végett a polgármesteri hivatalban közszemlére kített árverési feltételek mellett elhatározottat.

Felhivatnak mindazok, kik ezen helyiségeket bérbe venni kívánják, hogy az iránti — árverési feltételek értelmében — felszerelt írásbeli zárt ajánlatukat **f. évi május hó 17-ének délelőtt 12 órájáig** a polgármesteri hivatalnál adják be.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1893. évi április hó 25-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Eladó egy teljesen felszerelt

cséplőgép

8 lóerejű gőzgéppel, mindkettő **Hornsby & Sons** gyárból, kitűnő karban. — Megtudakolható és megtekinthető **Losonezon** az ottani **gőzmalomban.**

Hirdetmény.

47 sz. — Alólírott bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nagyrőcei kir. járásbíróságnak 1893. évi 441. és 446. számú végzéseivel — **Bárdosy Pál** nagyrőcei lakos ügyvéd által képviselt **Stefanecok Károly**, mint Nagyrőce város polgármesterének, mint felperesnek javára — **Kovács János** és neje **Tuppi Anna** nagyrőcei lakosok, mint alperesek ellen 629 és 500 frt, összesen 1129 frt tőke követelés s járulékaik erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt s 1660 frt 02 krra becsült ingóságokra a fent idézett kir. járásbíróságnak 1893. évi 817-ik számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak leendő megtartására határidőül **1893. évi május hó 13-ik napjának** délelőtti 8 órája Nagyrőcén a helyszínen s alperesek lakásán kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt 2 drb. hámos-ló, hám, kantár gyeplővel, egy zöld posztóval bevont új teke-asztal, golyók és dákókkal, s végre 23 hordóban elhelyezett 6854 liter borból álló ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett szükség esetén becsáron alól is eladatni fognak.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kiélegítéshez tartanak jogot, s mennyiben részükre foglalás korábban eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólírt kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyrőcén, 1893. évi április hó 29.

Ecseghy Jozsef, kir. bírósági végrehajtó.

Fürdő-megnyitás.

Van szerenésém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy az általános kedvelt és kitűnő gyógyhatással bíró

várgedei gyógyfürdő

ünnepélyes megnyitása — cigányzene mellett — **vasárnap, május hó 7-én** fog megtörténni.

A fürdő ismertetése:

A várgedei gyógyfürdő Gömörmegye délkeleti részén egy magas hegylányzat által körzött kellemes völgyben fekszik. Égvényes földes, vasas, kénes tartalmánál fogva az e téren hosszas és sok jelesek által tett tapasztalatok alapján, — a következő bántalmakban kitűnő gyógyhatással bir:

1. A nő-ivarszervek leglőbb bántalmaiban, különösen annak zsongtalansága és petyhüdtésnéél, méhvérezések, fehérfolyás és magtalanságnál.
2. *Alhasi pangásokban, főleg aranyeres bántalomban* szenvedőknél.
3. A gyomor és bélesatorna idült hurutos köralakjainál.
4. Az athiticus és görvélyes vérvegyületnél.
5. A másodlagos bujakór különféle alakjaiban.

6. Számos idült bőrkütegekben, és
7. a fővénykórban szenvedőknél.
8. Nagymennyiségű vastartalmánál fogva a sápkórt és vérszegénységet eltávolítja.

A nő-bántalmak erélyesebb gyógyíthatása céljából *parádi vasgáliczi timsó-lág* is készletben tartatik, mely a várgedei vízzel vegyítve, hazánkban a legkitűnőbb gyógyvizet adja. — Várgede vasuti állomással és postával is bir. — A fürdőhely klimatikus viszonyai még a késő őszi napokban is kellemesek.

Híány: a lakosozók csekélyszáma mivoltja, minek folytán a fürdőt élvezni óhajtók tisztelettel felkéretnek, miszerint ideutazások szándékát és idejét alólírottal jó előre tudatni kegyeskedjenek.

Itt az üdülést, valamint a szórakozást keresők a fürdő használata mellett a *legjobb ellátásban fognak részesülni*, mert főtürekvésem oda fog irányulni, hogy t. vendégeim mindenkor meglegyenek elégedve úgy a kiszolgált kitűnő étkekkel, valamint a legjobb minőségű *valódi* italokkal és azoknak mérsékelt áraival.

Számos látogatásért esd

Várgedén, 1893. évi május hó 2-án.

Klein Sámuel,

fürdő-bérlő.

A magyar általános köszén bánya részvénytársulat,

Budapest, V., bálvány-uteza 8.

ajánlja a t. cz. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak, valamint cséplőgép-tulajdonosoknak kitűnő minőségű

3—6

akna, koczka- és darabos szenét

centeri és királdi bányáiból

legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva